

Motion till riksdagen 2021/22:4301

av Karin Rågsjö m.fl. (V)

med anledning av skr. 2021/22:62 Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden som regeringen har på sig för att understå de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 en prövning i riksdagen bör förkortas till ”omgående” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra formuleringen ”andra åtgärder för att förhindra smittspridningen” till ”andra åtgärder av liknande karaktär för att förhindra smittspridningen” under 7–10 §§ lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 12 § lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 bör strykas ur lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen och dess myndigheter i genomförandet av lagen särskilt ska beakta medborgarnas demonstrationsfrihet och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Covid-19-pandemin har prövat och prövar alltjämt vårt samhälle på en rad sätt. Även om smittspridningen i skrivande stund är begränsad i samhället lurar sjukdomen fortfarande och riskerar att åter öka i intensitet. En god vaccinationsgrad är av största vikt för att vi ska kunna mota smittan och dess konsekvenser. Vänsterpartiet har under hela pandemin hävdat att det krävs en noga avvägning mellan effektiva smittskydds-

åtgärder och invånarnas fri- och rättigheter. Det är i tider av prövning som vårt samhälles beslutsamhet att framhärda i dessa fri- och rättigheters okränkbarhet vittnar om styrkan i vår demokrati. Vänsterpartiet framhärdar därför i kravet om att en rad aspekter av den tillfälliga covid-19-lagen behöver justeras. Inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna är mycket allvarliga i sig men förvärras av att inskränkningarna kvarstår över lång tid. Mot bakgrund av detta vill vi slå fast att de bestämmelser som föreslås i den föreliggande lagen inte utan vidare bör eller kan användas som grund för mer allmän lagstiftning om extraordinära befogenheter och begränsningar vid kriser i fredstid.

Frågan om proportionalitet är och förblir mycket svårbedömd i den här lagstiftningen, något som flera remissinstanser påpekat, varpå en försiktig tillämpning blir av yttersta vikt. Riskerna som är associerade med den här lagen är många och följdverkningarna således potentiellt svåra. Risken för en negativ påverkan på folkhälsan måste beaktas när inskränkningar införs med stöd i lagen. Särskild hänsyn bör tas till barns och ungas rätt till en god hälsa och de särskilda behov som kan föreligga personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar. Vi vill också framhålla att tillämpningen av lagen riskerar att få fler negativa och mer långtgående konsekvenser för ekonomiskt utsatta grupper i samhället. Personer som bor och lever trångt drabbas hårdare när aktiviteter och sociala mötesplatser stängs ned. För många människor är tillgången till ett bibliotek en förutsättning för att kunna studera eller göra sina ärenden på internet. Även dessa överväganden föranleder en försiktig tillämpning där socioekonomiska faktorer beaktas noggrant.

3 Skyndsam hantering

Av lagen framgår att vissa av regeringens föreskrifter som har meddelats med stöd av den nya lagen inom en vecka, genom proposition i varje enskilt fall, ska underställas riksdagens prövning. I likhet med ett stort antal remissinstansers initiala utlåtanden förordar Vänsterpartiet en kort tidsfrist. Som lagen är konstruerad kommer riksdagens möjlighet att påverka regeringens beslut att vara mycket begränsad. I syfte att öka riksdagens möjlighet att göra en proportionalitetsbedömning vid beslut om stora begränsningar av människors rörelsefrihet bör tiden som regeringen har på sig för att underställa de föreskrifter som har meddelats med stöd av den tillfälliga lagen en prövning i riksdagen förkortas till ”omgående”. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Tydlighet i implementeringen

Vänsterpartiet delar kammarrättens kritik som framkom i den initiala remissrundan mot formuleringen ”andra åtgärder för att förhindra smittspridningen”. I förslaget till lagtext under paragraferna 7–11 finns en exemplifierande uppräkningslista av vilka krav som föreskrifter om särskilda begränsningar får innehålla och som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela. I respektive paragraf anges ”andra åtgärder för att förhindra smittspridningen”. I syfte att göra lagstiftningen tydligare och mer förutsägbar bör formuleringen ändras till ”andra åtgärder av liknande karaktär för

att förhindra smittspridningen” under paragraferna 7–10. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 En integritetssäker implementering

I propositionen föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om förbud mot att samlas i ett sällskap av en viss storlek på platser dit allmänheten har tillträde. Sådana föreskrifter ska dock inte innebära ett förbud som omfattar sällskap som tillhör samma hushåll. Vänsterpartiet delar inte regeringens bedömning att de integritetsrisker som kan uppstå, när tillsynsmyndigheten ska klargöra vilka relationer olika personer har till varandra för att kunna bedöma om en sammankomst är befogad eller inte, bör tolereras. Mot bakgrund av att föreskriften inte går att överklaga och att paragrafen kan innebära långtgående inskränkningar i den personliga friheten anser vi – i likhet med Folkhälsomyndigheten och juridiska fakultetsnämnden vid Lunds universitets initiala uttalande – att 12 § Förbud mot att samlas i ett sällskap av en viss storlek, ska strykas ur lagstiftningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen föreslår även en motsvarande möjlighet att införa förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. För många människor är möjligheten att komma ut och röra på sig i exempelvis en park eller annat grönområde nödvändig för att kunna bibehålla sin hälsa. Detta kan vara särskilt viktigt för barn och unga och för personer som bor och lever trångt. Om stranden, lekparken eller grönområdet i ett visst område stängs ned helt kan det leda till att personer med begränsade resurser och utan tillgång till bil blir fast i det egna hemmet utan möjlighet till lek eller motion. Vänsterpartiet ser även problem med hur man ska kontrollera att ett sådant förbud efterföljs samt vem inom området som kan anses straffansvarig. Risken finns att personer som redan lever i ekonomisk utsatthet blir extra utsatta för påföljd, genom exempelvis böter, eftersom de i regel har sämre förutsättningar att följa förbud och restriktioner som dessa.

6 Rätten till samlad opinionsyttring

En av de mest grundläggande fri- och rättigheterna i vårt samhälle är rätten att samlas för att uttrycka sin åsikt och att försöka bilda opinion. Manifestationer och demonstrationer är en naturlig del av varje demokrati. Den tillfälliga pandemilagstiftningen innebär att regeringen kan begränsa möjligheterna att samlas till en koordinerad och samlad opinionsyttring på gator och torg. Vänsterpartiet försvarar medborgarnas rätt att uttrycka sig i form av manifestationer och demonstrationer och värnar denna grundläggande rättighet i vår demokrati. Därför vill vi att regeringen och dess myndigheter särskilt ska beakta medborgarnas rätt till demonstrationsfrihet vid implementeringen av lagstiftningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ida Gabriellsson (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Maj Karlsson (V)

Daniel Riazat (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)